

da disse Oplysninger om Arbejdslønnen føre til? Jeg kan ikke tro det muligt, at vi her skulde tænke paa at komme ind paa nogen socialistisk Lovgivning om at normere Arbejdslønnen eller Arbejdstiden. Dette tror jeg ikke muligt; men derimod er det virkelig Tilfældet, at de Undersøgelser, som ere anstillede, have vakt Forhaabninger paa mange Steder, Forhaabninger, som vente paa at blive — skuffede. Lad mig endnu gjøre en Tilføielse om Statistiken. Statistiken er hos os en forholdsvis ung Videnskab, og den har det tilfælles med alle unge Videnskaber, at den tror sig at være Videnskaberens Videnskab. Den tror, at naar man angaaende et Forhold har faaet et vist Antal Tal i et smukt Schema, saa er der virkelig udrettet Noget; men navnlig naar Statistiken optræder — om jeg saa maa sige — med filantropist Tendents, da er den udfat for at faae en stug Belysning af det gamle Ordprog, at Spot og Skade følges ad. Noget lignende gjælder ogsaa om det allerfjæreste Cirkulære, som vi modtog fra Ministeriet, indeholdende Befaling til, at den Skade, som Vandfloden havde forarsaget, skulde tages allevegne. Ogsaa dette har vakt Forhaabninger paa mange Steder, som nødvendigvis maa blive skuffede; men under en saa stor Ulykke er et enkelt Feilgreb efter min Mening ganske anderledes undskyldeligt, navnlig da den høitærede Indenrigsminister har ilet med at erklære, at dette Skridt var foretaget uden nogen umiddelbar Hensigt, men af ren statistisk Interesse. Jeg skal slutte med at gjentage en Beklagelse over, at Rigsdagen blev udsat i disse 2 Maanedes, ogsaa af den Grund, at den høitærede Indenrigsminister ellers rimeligvis havde kunnet finde nogen anden Beskjæftigelse end den, hvorom disse Cirkulærer vidne.

Berg: Da jeg i alt Væsentligt kan slutte mig til det interessante Foredrag, vi nys have hørt af det ærede Medlem for Kræftens Amts 6te Valgkreds (Bojzen), havde jeg ønsket, at et andet Medlem fra den anden Side i Salen, der ser de af ham reiste Spørgsmaal i en anden Belysning, havde forlangt Ordet; men da dette ikke er sket, vil jeg tillade mig at fremsætte min Betragtning af enkelte Spørgsmaal, som han har berørt, og andre, som han ikke har berørt; maaske der da bliver noget Mere at tage fat paa for ærede Medlemmer, som have en anden Betragtning af disse Spørgsmaal, der omhandles, end han og jeg. Jeg tiltræder det ærede Medlems Betragtninger over Ministerens Ord, at det var nyttigt blot at forelægge Finantsloven. Jeg er overbevist om, at han har Ret i, at der er stor Tilslutning til den Betragtning, at det, forsaavidt man vilde holde sig strengt til Grundloven, var nødvendigt, at Finantsloven blev forelagt, saaledes som den blev. — Vi have fra den høitærede Minister en Meddelelse om Statsformuen, hvortil jeg vil

nytte et Par Bemærkninger. Det, den høitærede Minister anførte, anser jeg for rigtigt uden nogen nærmere Undersøgelse, der i alt Fald er nem at anfille, hvis Noget tvivler; det gif da ud paa, at Statsgjælden den 1ste April 1873 vil være 109 Millioner, og at vort Tilgodehavende i Reservesonden og udestaaende Fordringer, navnlig i Kongeriget, udgjorde 42 Millioner, saaledes at der bliver en Statsgjæld tilbage af 67 Millioner. Der blev da endvidere som Modvægt derimod nævnt Jernbaner til Beløb af henved 28 Millioner. Det forekommer mig, at naar vi nævne et Aktiv som Jernbanerne, saa ville vi ogsaa kunne nævne et meget verdifuldt Aktiv, der aarlig giver Udbytte og Indtægt, nemlig Statskroene. Der kan ogsaa nævnes Aktiver, som ikke give Indtægt, men snarere Udgift, for Exempel de mange Slotte og flige Ring; dem forbigaar jeg. Statskroene ere ligesaa vel som Jernbanerne et Aktiv, der aarlig giver en vis Indtægt. Jeg har ikke set, at der har været opgjort nogen Værdi af Statskroene; men jeg har ved den lempeligste Beregning kapitaliseret denne Nettoindtægt, der tilvisse er lille, fordi Bestyrelsesudgifterne synes saa store, nemlig 600,000 Rd., efter en Rente af 4 pCt. til 12,500,000 Rd. Og saa er der et andet Beløb, som Staten tilvisse ogsaa i det Væsentlige eier, og det er de Midler, som ere henlagte til forskjellige separate Fonds. Jeg taler kun om dem, som selve Finantsloven berører, hvoraf vi have paa Kirke- og Undervisningsministeriets Budget meget betydelige Kapitaler. Universitetet har i Fordegods, Tiende og Sligt saa Meget, at det kan give en Nettoindtægt af 113,000 Rd., der kapitaliseret som ansæt gives en Kapital paa 2,850,000 Rd. Kapitalformuen er 1,050,000 Rd.; det giver i det Hele taget for Universitetet en Kapitalformue paa 3,900,000 Rd. Kommunitetet, beregnet paa lignende Maade, med Fordegods og Tiende, til Kapital 2,420,000 Rd. og Kapitalformue paa 1,180,000 Rd.; det bliver for Kommunitetet 3,600,000 Rd. Den polytekniske Lærestanstalt med 150,000 Rd. er en Ubetydelighed. Saa have vi Sorø Akademi med Fordegods og Tiende for 1,475,000 Rd. og Kapitalformue paa 4,150,000 Rd., hvilket giver for Sorø Akademi i Alt 5,625,000 Rd. For de lærde Skoler giver Fordegods etc. 2,950,000 Rd. og Kapitalformue paa 900,000 Rd. i det Hele taget 3,850,000 Rd. Fjeres dertil et Par mindre Institutter, ansatte til 75,000 Rd., vil disse Fonds Formue være 16,700,000 Rd. Naturligvis er en Del af disse Beløb af privat Oprindelse og paalægger Staten særegne Forpligtelser; det er altsaa ikke Alt ren Statsieendom, men Staten har Overbestyrelsen og Ret til at benytte det i saadanne Diemed, som altid gjennem vor Finantslov skulle fyldestgjøres. Lægger jeg nu disse 16,700,000 Rd. til den nævnte Værdi af Jernbaner og Statskroene, faar jeg altsaa en Formue af 57 Millioner; dette fradraget den